

EDITORIAL

LA POLITICA FANTASTICA

Nacional-Feixisme i Nacionalisme alliberador

El més elemental coneixement de la política, estarà d'acord en apreciar que el moment actual espanyol és el pitjor i el més greu dels moments pels quals ha travessat el nou règim i una de les situacions més difícils que es puguin registrar en la història de la política espanyola contemporània. Què passarà? Què pot passar?... Es naturalment difícil preveure les conseqüències d'un caos i d'una confusió tan indescriptibles. Estiguem, d'acord pel moment, en què la situació política internacional s'ha mig arranjat fa unes setmanes i que, per tant, no ha repercutit en la política interior espanyola, deixant-la d'agreujar. Aquesta situació anòmala fa viure inquiets tots els esperits. Mitja Espanya cerca encara, més enllà dels programes i doctrinaries esquerristes, la solució d'aquesta inestabilitat que creu obra d'elements conservadors i d'oligarques de classe i de castes. Aquesta mitja Espanya demana la desaparició completa, la destrucció fulminant, de tot allò que considera deixalla monàrquica, clerical. Exterminant tot això, ningú dels que pertanyen a aquesta meitat espanyola, no sabrà dir quina solució estable hi succeirà. L'altra part espanyola considera intolerable la política actual. S'atempta contra la propietat individual, contra el contracte, contra la consciència i, naturalment, en pro de la llibertat, s'atempta contra la llibertat mateixa. Espanya viu la guerra civil més tenaç de totes les que ha sofert. Per nosaltres catalans, ens és interessant poder comprovar com aquesta guerra civil, espiritualment més cruenta que les guerres civils anteriors, es desenvolupa dintre al marc clàssicament espanyol. Per un costat hi ha l'Espanya del senyor Botella Asensi, i, per l'altre, l'Espanya del senyor Fanjul. La tristesa de la nostra situació és que a Catalunya no existeixi una forta consciència nacional per a desprendre's d'aquesta batalla mexicana

na i tenir un pensament unànime i propi. Així ho aconsellarien, sembla, la defensa de les nostres valors espirituals i econòmics. Aquesta consciència nacional no hi és, i la poca existent, és insuficient per a marcar tota una orientació general. No tenim més remei que deixar-nos arrossegar darrera el carro espanyol. Durant la monarquia, hi estàvem lligats de cos, i ara, amb la República, hi estem lligats de cos i ànima. Pels partits catalans, s'han fet tots els possibles per a matar l'esperit vertaderament nacional, i avui ens trobem que el nostre poble, mancat d'un ideal col·lectiu, no pot defugir el caos terrible pel qual travessa Espanya. No solament no el pot defugir, sinó que se n'ha convertit en co-participant. Les classes populars de Catalunya que formen als partits catalans esquerristes estan completament desnacionalitzades. La bandera de la República significa, per a una gran part d'elles, no uns ideals polítics, sinó un guany utilitari immediat, i l'egoisme d'uns interessos. Cap diferència no hi ha entre molta d'aquesta gent i aquells senyors organitzadors en soquetes per districtes, que anaven al recinte de l'Exposició en revista d'honor a Primo de Rivera. Tot això tan primitiu i bàrbar, es generalitza. Les lluites polítiques a Espanya agafen una àrea més extensa de ço que hom pugui creure. Les classes que es diuen conservadores, o dretanes, no es distingeixen per una més alta percepció. Participen per un igual d'aquesta demència general. Si hom escolla o pot arribar a escoltar les exclamacions i les protestes de la classe adinerada, davant la diem-ne política esquerrista, no hi veurà cap diversitat amb els de la voravia del davant. No solament a Espanya, sinó a Catalunya, és igual la fraseologia d'un de la F. A. I., d'un de l'Esquerra o d'un burgès o propietari. La Demagògia destructora impera. L'esperança de la gent de dreta,

socialment parlant, és la vinguda d'una reacció. Hom espera el feixisme amb una fervor digna de millor lògica. Si aquest feixisme arribarà o no, no és l'objecte d'aquestes ratlles. Per a nosaltres, l'imprevis pesa molt en la situació catalana espanyola. Però si aquesta reacció feixista arriba, estiguem-ne segurs que ultrapassaria de moltíssim a la «Lliga», i seria, de fet, un enemic essencial de les aspiracions nacionalistes catalanes i basques. L'admirable exemple del Partit Nacionalista Basc, oficiosament catòlic, de negar-se a sumar-se a un intent feixista, diu molt clar com el nacionalisme li és completament incompatible. Aquest feixisme, que no arreglarà res en sentit conservador, sinó que multiplicaria l'anarquia imperant, aniria de dret al despotisme, i portaria en conseqüència uns mals més agreujats; i per això es avui esperat com un remei per la mateixa burgesia. Quina fou l'objectivitat de la Dictadura de Primo de Rivera? Segons veiem entès, era l'imperi de l'ordre social davant el desordre imperant en 1923. En sentit burgès o de classe, que ha curat? La burgesia catalana, es troba en pitjor situació que la que preveia el 1923. El sindicalisme organitzat de 1923, és avui convertit en una organització terrorista. El sindicalisme organitzat s'ha passat a la política, cosa que deu ésser menys agradable a la burgesia. No és un criteri conservador aquest que la demanar a grans crits la vinguda d'un feixisme. És un criteri egoístic, utilitari, que fa dir: salvar l'hora del moment, encara que per més endavant tot el constituït s'ensorri. Catalunya no pot seguir aquesta actuació manicomial. Sembla mentida que hi hagi conservadors catalans que creguin que l'ordre social consisteix en tenir una parella de la guàrdia civil a les portes de la seva fàbrica. D'ençà que el món és món, que el calaix del pa està guardat en tots els païssos. Això no ha pri-

vat que l'evolució social anés endavant. L'ordre social cal aconseguir-lo en esferes més altes, en les quals el just, el moral i el noble parli més directament a les ànimes.

El nacionalisme va de l'individu a l'Estat. El nacional-feixisme va de l'Estat a l'individu. El nacionalisme respecta i conserva l'ésser de l'individu, de la família del Municipi de la comarca i de la Nació. El nacional-feixisme supedita a l'Estat l'individu, la família, el municipi, la comarca i la Nació. El nacionalisme és la conservació del contingut espiritual i humà de tot element social. El nacional-feixisme és destructor, confusor, dissolvent. El nacionalisme és humà. El nacional-feixisme és l'exacerbació del paganism. El nacionalisme és democràtic. El nacional-feixisme és cesarista i dictatorial. El nacionalisme és biològic. El nacional-feixisme és una imposició contra natura.

L'Estat concebut pel nacionalisme és l'organisme regulador de la llibertat. Que la llibertat d'un individu, d'un municipi o d'una comarca no privi la llibertat d'un altre individu, d'un altre municipi o d'una altra comarca. L'Estat feixista és antiliberal, és uniformista i és tirànic. L'Estat feixista té per base la inestabilitat, el desequilibri, la força del moment. Cap llei fisiològica no l'ajuda per a esdevenir perdurable. Ha de viure al marge de les lleis naturals. «L'Estat—ha dit el nostre Valentí Almirall en «El Catalanisme»—pot contrariar la llei natural, però no pot destruir-la». L'Estat feixista es considera omnipotent i renega d'ésser encarnació viva de tot dret.

Per a l'Estat feixista no existeix la llei de compensació: tot són deures, sense cap dret. El nacional-feixisme és essencialment revolucionari, car tren-

ca sobradament l'ordre de l'evolució natural.

La confusió existent entre els teoritzants i propagandistes de l'internacionalisme proletari, en judicar els moviments nacionalistes, porta a les conclusions més injustes en referir-se al nacionalisme com a moviment per la llibertat dels pobles. Estem cansats de llegir com el nacionalisme reivindicador d'un grup humà, d'una collectivitat ètnica, es confon i barreja amb el nacionalisme d'Estat, que li és completament oposat. En canvi, de l'altre costat, del cantó ultraconservador i unitari, es combat també el nacionalisme, crit de les nacionalitats oprimides, com a dissolvent i disgregador. El nacionalisme, que és un fet natural i que té una base científica, no ha de tenir res a tèmper d'aquestes falses teories que s'aixequen a la seva dreta i a la seva esquerra. La seva raó d'existència la deu a la realitat de la Naturalesa, a l'acompliment de les lleis ètniques.

Ni les fantàstiques artificiositats dels grans Estats imperialistes, ni les doctrines socials d'insuïració germànica o mongòlica, no podran realitzar el miracle de la seva desaparició. El nacionalisme no és una fórmula política, sinó una fórmula social. Martí i Julià ens diu com no solament significa el renaixement dels pobles, en les seves lleis i constitucions socials, sinó també el ressorgir de la vida tota d'aquestes nacionalitats. El nacionalisme no es pot percebre fragmentàriament; perquè no és atribuït d'una casta, ni privilegi d'una classe, sinó que comprèn tot el cos social de la nacionalitat. Perquè el nacionalisme és substancial a l'evolució de la naturalesa, perdutificoses de l'imperialisme, en descreràrà a través de les organitzacions ardit i en plena fallida, i més enllà de les fantasies exòtiques dels mètodes socials avui de moda.

Que tots els catalans recullin les ofenses que per a Catalunya signifiquen els incidents ocorreguts durant el procés del complot monàrquic del 10 d'agost i juntament amb la persecució actual als nacionalistes bascos, arribaran a la conclusió de què Espanya històricament no ha canviat mai, ni tampoc canviarà ara, i que la nostra lluita nacional no solament no s'ha acabat en l'aspecte reivindicatiu, *àdhuc ni en el terreny de les hostilitats.*

PER LES COMARQUES

VERGONYA!

Seguint un camí que ens hem traçat, anirem donant tots els detalls que puguem aconseguir, de tots aquells fets vergonyants i llurs autors, atemptatoris per a la nostra bona via perquè la nostra gent sàpiga a què atendre's en conèixer-los.

Comencem a citar el primer cas en què ens hem trobat. Aquest passà a un poble, un dels més separatistes que hi ha a Catalunya: Sant Just.

Bé: ahir trobarem uns amics d'allí que estaven enutjadíssims. Uns d'aquells amics, són treballadors de la justença», i ens explicaren el següent: « Als tallers de «La Santjustença» treballen vint-i-dos homes, dotze dels quals són espanyols. No cal dir que la direcció total dels tallers correspon a aquests senyors. L'autoritat cabdal, l'assoleix un senyor navarrès, lleugerament hipòcrita en la comprensió del nostre nacionalisme. El segon encarregat aragonès, el caràcter absolut, i mesquí del qual és conductor d'una fòbia estranya per a tothom que no parli com ell, a més, és tossut. El tercer —perquè hi ha molts encarregats—és uruguaià, negrer rendista que treballa per per esplai; aquest pateix dos mals: no pot veure els catalans que parlin de llibertat; i és hipòcrita fins al moll dels ossos. Això, a nosaltres, no ens importaria un peix, si no fos que en toquem conseqüències. Anem al gra: a la vigília de la Diada del Corpus, els germans catalans del taller, en número de vuit, nacionalistes tots fèrem el propòsit d'anar, l'endemà, a portar un ram de llor al monument a Pau Claris, completant amb què demanaríem festa. Però, encara nosaltres estàvem madurant la idea,

quan arribà a cides de «Don Luís», el negre!, qui ràpidament ho passa a la màxima autoritat, i a la tarda, abans que nosaltres tinguéssim temps d'explicar-li res, ens saltà: «Mañana te trabaja todo el día». Llavors un company nostre en nom de tots, li explicant el motiu de voler observar la celebració del Corpus. No hi hagué res a fer; i el dia de Corpus treballàrem tots, àdhuc aquell senyor que fins a la data havia santificat totes les festes, volent demostrar que aquella diada no era ni festa nacional ni festa d'església.

Vingué, el divendres, vigília de St. Joan, i l'encarregat passà entre els companys preguntant si volien treballar el dissabte. Els catalans, com un sol home, optàrem per treballar. Ah amics! si haguéssiu vist i sentit el famós catòlic cridar tot dient que s'havia de «guardar festa». Un ràpid i curt debat al despatx entre els tres superms, donà la solució al crit de «mañana se guarda fiesta todo el día».

Què en dieu d'això, amics; no us cobreix l'ànima una ona de rebellia, en pensar que fins als petits recones de la nostra Pàtria hi hagi «hermanos» que vulguin posar de relleu la seva superioritat i el seu odi a totes les sanles coses i costums dels catalans i nostres ideals.

Així acabàren els amics de Sant Just Desdèrn la seva explicació, indignadíssims i vermells d'ira, i desitjant poder arribar aquell dia fervorosament esperat en què s'acabin d'una vegada aquestes vergonyes que palesen que els catalans som ciutadans de segona categoria.

Alberic Vila

NOSALTRES SOLS! Districte V
Carme, 20, primer
TRIBUNAL LLIBRE
Dissabte, 1 de juliol, a les deu de la vetlla, conferència a càrrec d'En Domènec Ramon, qui dissertarà sobre el tema: «Els sindicats i la política catalana».

NOVES

El nostre volgut company Antoni Sala, de «Nosaltres Sols!» del Districte Sisè, passa per la pena d'haver perdut la seva filla Josepa, morta a l'edat de set anys. Acompanyem el nostre consoci en el seu dolor.

NOSALTRES SOLS! Secció Excursionista. Cortis Catalanes, 628, primer

Aquesta Secció ha organitzat, per a demà, diumenge, una sortida de migdia sola el següent itinerari: Granollers, Santa Agnès, Dos Rius, El Valleg, Mataró.

EXCURSIO A SANT LLORENÇ DEL MUNT

Itinerari: Terrassa, Cavall Bernat, Font del Saüc, La Molla (1.140 metres), Cova del Drac, Turó Muncau, Cova Simanya.

Exploració a les coves.
Pressupost, 3 ptes. Sortida de la Plaça Catalunya, a les 5 en punt, i a Gràcia, a les 5'5 minuts.
Secció Excursionista de Gràcia.

Cel obert

Voldríem dirigir-nos al diputat Viadiu per a remarcar-li que costa molt de convèncer a un esquerrà. Hom d'això se'n pogué fer-se'n càrrec a l'aplec nacionalista de Poblet, quan un amic nostre de Solsona, en una discussió amb un element d'Estat Català, li sostenia que dintre el Parlament de Catalunya hi havia un senyor — avui diputat esquerrista per la circumscripció de Lleida —, el qual durant la Dictadura, al passar un delegat del treball a controlar la jornada en una fàbrica, afirmà i signà que era de vuit hores, quant encara ara, s'hi treballa deu hores diàries.

L'esquerrà no ho volgué creure. I tinguérem de dir-li que us ho preguntés a vós, diputat Viadiu. Car vós... vós ho sabeu molt bé això! Veritat?

Hi han coses que no es poden oblidar. I con que estem segurs que vós, aquesta no la teniu oblidada, ens permetem citar-vos com a testimoni irrecusable.

★

BATECS

Cal ésser conseqüent en la defensa de principis, malgrat, de vegades, pugui perjudicar-nos l'aplicació dels mateixos.

Es de molta comoditat crear programes polítics, i, quan ve el moment de dur-los a la pràctica, fer marxa enrera.

Ara veiem com els prohoms de l'Esquerra que havien defensat la representació proporcional, es decanten cap al sistema majoritari antidemòcrata per essència. Es que eren proporcionalistes, quan es trobaven en minoria, i sols per l'afany de fer-se amb unes actes; i ara que es veuen amb una força, adopten el sistema majoritari per a defensar un cert número d'actes.

Estem convençuts que si no creguessin treure la majoria, haurien optat pel sistema proporcional.

Igual passa amb el vot de la dona. Hi ha por de fer efectiu el vot de la dona, perquè els sembla que ha de fer decantar la balança cap a la dreta; si sabessin que la dona ha de donar el vot a l'Esquerra, farien bocades de que els drets de la dona són iguals als de l'home, i que per tant, tinguessin vot en les primeres eleccions.

Es a dir; volen jugar a la segura; però això no és fer joc net.

Hom ha de defensar les coses que són justes, per la seva mateixa justícia i raó, i no perquè el defensor ho convingui als propis interessos.

Si som partidaris del sistema proporcional, ho hem d'ésser igual quan ens afavoreix que quan ens perjudica. Si és just que la dona voti, se li ha de concedir el vot, malgrat voti en contra nostre.

El bell principi demòcrata, és acatar la voluntat del poble, i, per tant, el poble és sobirà per decantar-se cap allà on vulgui.

Nosaltres creiem més just el sistema proporcional, i no per poder pescar cap acta, puix tothom sap que no som electorers; nosaltres creiem i volem que la dona tingui el dret del vot igual que l'home, i ho volem desinteressadament, ja que no hem de demanar que ens voti.

Ho creiem de justícia, i per això ho defensem. Nosaltres, que tota la vida hem treballat solament per ideals de justícia i llibertat, sense cap mena d'ambició personal, som els que po-

dem parlar d'aquests afers amb la màxima imparcialitat.

Nosaltres considerem la dona, civilment i políticament, igual a l'home; nosaltres, que som liberals en tots sentits, volem per a la dona tota la llibertat de què gaudeix l'home. Nosaltres hem estat sempre contraris de que la dona estigués supeditada a l'autoritat del marit, perquè ho considerem con un atemptat a la llibertat humana i un abús del poder de l'home.

L'home lliure, i la dona lliure, dintre una Catalunya independent. Heus ací el nostre programa. Tots complint els seus deures, però tots gaudint dels mateixos drets i amb el màxim respecte d'uns als altres.

De justícia i de llibertat, només n'hi ha d'una mena; oposar-se, sota qualsevol pretext, a la justícia i a la llibertat, és posar-se al costat de la tirania i del despotisme.

Dir-se esquerrà i avançat, però obrar com a dilataador i reaccionari, és propi solament de gent mesquina i covarda.

Sempre hem dit que volem la llibertat dels homes i dels pobles, perquè ho considerem una cosa justa i convenient per a la dignitat humana.

Això prediquem, això volem, i això defensarem sempre, tant si som pocs com si estem en majoria.

Nosaltres, que hem estat titllats, moltes vegades, de clericals i de retardataris, tenen l'orgull de dir que som més liberals i avançats que tota la gent que es diuen d'esquerra, però que es comporten com a Napoleons d'opereta.

Nosaltres, que som separatistes, reconeixem el dret a que hi hagi catalans espanyolistes. El que és rastrer i denigrant, és voler ésser separatista i espanyolista a la vegada; el que és vergonyós és canviar d'ideals segons l'auditori que ens escolta i segons el periòdic on escrivim.

I els que així es manifesten, són éssers que mereixen el menyspreu de tot ciutadà amb una mica de vergonya.

Ideals, els que es vulguin; però sustentats i defensats amb tota pureza i tota rectitud i no com una eina per espanyolar tots els calaixos del poder i del favoritisme.

SOLUS

Nosaltres Sols! - Dte. VIII-Montseny, 35 pral.

Avui, a les deu de la nit:

Inauguració del Centre d'Iniciatives i Orientació Patriòtica, a càrrec de A. Jaume i Padrós, amb el tema: "El Compromís de Casp."

Tots els inscrits al Cercle podran prendre part en els debats.

REPORTATGES FALSIFICATS

La publicació dels «Segells Catalunya» acredita que no està ben informada dels gràfics que presenta o bé presentarà: El Segell 4 de la 36.ª Sèrie diu: «Porta principal del Parlament». I aquest Portal no és altre que el de la façana del Departament de Justícia i Dret, de la Generalitat. Aquest error potser és insignificant; però remarquem la pèssima informació en estampar en el segell 4 de la 29.ª Sèrie referent a la ciutat de Lleida, «El Pont i el Castell». Sàpiguen els editors dels Segells Catalunya, que l'edifici que distingeixen per «Castell» no ho ha estat mai. Puix que és la Seu Vella. Convertida en caserna pel rei d'Espanya Felip V. Es de doldre que en una publicació tant simpàtica pel qui es digui català hi hagi aquestes errades.

Llegim a «La Veu» del 24 de Juny, i reproduït per «La Publicitat» i «El Mati»:

«...en el traspass dels serveis de Notariat s'ha arribat a extrems tan deplorables que posen en perill l'essència mateixa de l'Autonomia. La situació creada per l'Esquerra amb la seva negligència i la seva ineptitud és tal que, o bé els catalans haurem de tenir un servei de civilització inferior als dels restants ciutadans espanyols, o haurem de pagar molts més tributs que els que hagin de pagar els altres pobles d'Espanya.»

Exacte. Fa setmanes que "Nosaltres Sols!" venim dient ço mateix.

Els pobles tenen o no dret a la seva independència?

Si!

Llavors reclamem que a Catalunya se li reconegui la seva.

Guerra dintre l'Esquerra

—Hola! vós que veneu llibres, remenant llibres en una llibreria?

—Home, de vegades, per aquests reconcs hom troba d'aquells llibres que no es venen, sinó que es guarden.

El que m'havia formulat la pregunta era un prohoms de l'Esquerra, i, és clar, dels llibres, la conversa derivà cap a la política, i em donà unes impressions i unes noves que són molt interessants.

Mirarem de concentrar-les ací per a orientar els nostres lectors en el camp polític català.

L'Esquerra—ens digué— no ha estat ni és catalanista; de tal manera, que el grup que representava el catalanisme dintre l'Esquerra, davant la impossibilitat que en els centres d'Esquerra hi onegés la bandera estelada, presentaren una proposició de que únicament onegés en els estats de l'Esquerra la bandera catalana; aquesta proposició fou, acceptada per unanimitat, i avui ens trobem que en molts centres no solament no hi onega la bandera catalana, sinó que ni tan sols la tenen; tenen la bandera espanyola de quan eren centres republicans de Lerroux. Els catalanistes hi han batallat intensament, però s'han trobat sols en aquesta batalla, puix Macià no és catalanista. Dit això, comprendreu perquè, tenint la clau, essent els àrbitres de la política espanyola, no s'ha obligut res per a Catalunya. Tan gros és el resultat d'aquesta supremàcia, que espero, dintre de no gaire temps, veure una manifestació de catalans demanant que ens treguin l'Estatut, això que en diuen Autonomia. Aquesta Autonomia, tot i no essent res, ens ve gran, no sabem com moure'ns-hi.

—Sí, és clar que el grup catalanista reacciona en veure que és endebeada la seva gestió, el seu interès de millorar la cosa, i de tal manera reacciona, que dintre poc temps veurem com «La Falç» es separa de l'Esquerra Republicana.

—Fixeu-vos en l'actuació de l'Esquerra, vós que sou dels purs — em digué amb afalac—; Ventura Gassol ha oblidat el significat de la bandera de l'estel solitari, és a dir, l'ha oblidat, vol oblidar-lo, o mixtificar-lo, això és, vol cridar la joventut perquè vingui a allistar-se als grups de l'Esquerra; i per aquests l'estel solitari representa la promesa d'un càrrec.

Sols hem de veure la realitat d'això en què moltes de les propostes que són signades i emplenades per ingressar-hi, diuen «D. Fulano de Tal»; tot

lot en castellà, fixeu-vos en l'esperit de catalanitat que hi plana...

Sou vosaltres els que teniu aquesta bandera de puresa els heu de moure el poble, i heu de llençar-vos decididament; si així no ho feu, tot està perdut. Puix cal que ho sapigueu i ho afirmeu més rodonament encara del que ho haveu fet, quan dieu que a l'Esquerra hi ha homes que han figurat en les llistes de la Dictadura, car jo us dic: què en quedaria de l'Esquerra, si no fossin aquests. Trobeu arreu aquest fet, en els pobles, en les viles i a Barcelona mateix.

—Sí, és clar; fan esforços de posar en candidatura alguns homes que han pertanyut als rengles del catalanisme per a donar to; però no fan res més que ensorrar el prestigi d'aquests homes, ja que no poden fer sentir per res la seva veu.

—Recomaneu als catalanistes que no es deixin ensarronar; que és un tort que fan al seu ideal; que de l'Esquerra potser aviat no en quedarà res; no crec que el que ha fet perdre gaires anys. No creieu que ja va de baixa?

—Encara no; potser més endavant seré jo qui les explicarà més neta-

ment, aquestes coses.

—Adéu siau!

Quelcom més em digué, quelcom que no té interès; però en els ulls d'aquest home hi veia una lluisor, una recança. La recança d'haver perdut la fe en el poble de Catalunya, de creure que el nostre poble no té en el seu fons el sentiment de catalanitat. Estava errat, puix no veia que aquest estat d'ara era fill precisament de les doctrines predicades pels homes de l'Esquerra. Aquest «Germans d'Ibèria», que si ha fet, de mal, a Catalunya! Aquesta promesa de càrrecs, que n'ha pervertit, de caràcters, d'homes, de sentiments!

Cal que els nacionalistes refermem els nostres esforços, cal que fem posar a l'aguait aquells que senten quelcom de catalanitat, cal que eduquem una nova joventut, no amb càrrecs, ans amb sacrifici i fermesa, i així aixecarem un poble de l'esclavatge.

R. DALMAU I FERRERES

El nostre periòdic és l'arma més immediata i efectiva en la lluita nacional d'ara. Patriotes! Escampeu-lo, Propagueu-lo, Protegiu-lo.

RECORD D'UNA FESTA

Els homes d'esperit nacionalista podem estar ben orgullosos de l'èxit falaguer com fou el conquerit l'altre diumenge, amb motiu de la doble festa celebrada a Poblet.

Són dues diades altament ben nostres, la celebració del Corpus de Sang i el trentè aniversari del lliurament per les dones catalanes a la venerable Unió Catalanista de la nostra bandera catalana.

Són dues festes que sempre les tindré gravades en el cor, perquè foren per a mi d'una il·lusió senzillament grandiosa i ensem d'una gran tristesa.

D'illusió, perquè una vegada més entre aquelles runes que serven el record dels nostres reis, de la que fou la lliure nació catalana. Allí, les banderes que no s'han humiliat davant l'enemic de Catalunya, com és la bandera de la Unió Catalanista, reent-li guàrdia d'honor les altres banderes de les diverses delegacions de NOSALTRES SOLS!

I de tristesa perquè no vaig poder gaudir amb els meus ulls de tan magna festa; però el meu esperit era allà amb vosaltres, i, com vosaltres, jo també em sentia saturat de fervor patri.

Vosaltres, nacionalistes que hi assistireu, ho contemplàreu amb els ulls de la realitat; més jo ho veia amb els ulls de la meua ànima; el meu cos restava lluny de tots vosaltres, però l'ànima i l'esperit era entre vosaltres i, com vosaltres, jo restava frisós de sentir-me tan català, tan amant de la meua terra i orgullós de les nostres

coses i respectuós amb la nostra bandera que demà serà la nostra ensenya de combat contra els enemics que més hem de temer i que més angouxa ens han de fer: els catalans que són també espanyols.

Jo també, com vosaltres, al migdia, escoltava «Els Segadors» honorant d'aquesta manera la bandera simbòlica, venerada i respectada, que és de la nostra honorable Unió Catalanista.

Dones, bé, amics meus, que aquesta festa hagi servit per agermanar tots els catalans de cor i que si hi havia algú que encara dubté de la nostra sinceritat ideal que se'n faci càrrec i que vegi que les nostres sortides i commemoracions patriòtiques no són per anar a fer costellades, ni veure qui portarà la bota del vi més grossa, sinó inspirades pel nostre esperit amarat d'amor a la Pàtria que ens duu a commemorar dates glorioses, i exemplaritats històriques.

No hem pensat mai que el nostre primer President de la República Catalana s'hagués deixat prendre les llibertats de Catalunya. Ja ho veieu: analitzant fets d'aleshores, ara no les hem perdudes, les llibertats; en canvi, ara, és molt pitjor; se les han venudes.

Amics i companys de NOSALTRES SOLS! i d'altres entitats purament nacionalistes, que el nostre crit ben ferm rebruni per l'espai i desvetlli les oïdes dels qui desten encara sords en aquests moments de lluita.

JOSEP VILAGELIU ROGER

Del procés del complot monàrquic del 10 d'agost:

Declaracions d'un processat:

«El letrado señor Del Mo. al le pregunta si le indignó como español y militar la concesión del Estatuto catalán, respondiendo afirmativamente.»

También le pregunta si tenía conocimiento de que el señor Maciá, con el señor Anguera de Sojo, proclamaron la República Catalana, respondiendo también afirmativamente. (Se promueven fuertes rumores).»

Res, que «Per la Concòrdia» encara palpita.

AIGUAFORTS RURALS

Hem viscut molt d'aprop, la tragèdia íntima d'un jove pagès que ha vist morir el seu filllet en un nosocomi de la gran metròpoli catalana.

Li digueren al poble que, en portarlo a la capital per a fer-lo operar tot seguit, els metges el guariren de la greu malaltia que el feia estar entre la vida i la mort.

Però... l'infant morí hores després d'haver sortit del quiròfon on uns cirurgians, mestres en l'art quirúrgic, intentaren inutilment salvar-lo. El bon pae, que havia fet fondissos els seus pocs estalvis durant la llarga malaltia de la criatura, es trobà a ciutat sense cabals per a satisfer les despeses de l'enterrament.

Més... ell era home de crèdit i bon pagador?... cregué aquell senyoràs, pagador?... cregué aquell senyoràs, tan enjoiat i polit, amb qui havia tractat l'enterrament—un taüt i un cotxe blanc—, esperaria a cobrar el proper dia de mercat en que podria fer diners del porc i dels caps d'aviram, que calguessin, per a satisfer el dente.

No fou així! Aquell senyoràs, cinic idesvorçonyit, habitual a treure's un cresant tan per cent dels enterraments que contracta, es posà a riure en sentir l'ingènua proposta del dissortat pagès i l'anmenaçà amb treure d'amagat i de matinada les despulles del seu fill, per a llençar-les al fossar dels éssers desconeguts, si no pagava per endavant i en el termini d'unes hores les despeses d'enterrament.

Hen-vos ací, amables llegidors, un fet inaudit que no és nou i que sovintaja al cap i casal de Catalunya essent protagonistes del cruel succeït uns corredors de pompes fúnebres al servei d'una Casa que, per major sarcasme, s'hi diu de Cariat.

...mentrestant, les autoritats barcelonines de la novella República de treballadors, retratant-se en traje d'etiqueta!

LA "CONLLEVANCIA"

En «L'Opinió» del dia 27 he llegit el que segueix: «Carles Soldevila ha llegit a la Companyia Melià-Cebrià una obra nova que porta per títol «No quiero ser Rey». Sembla que els artistes castellans es presentaran amb ella al Teatre Lara, de Madrid.»

Ja veieu fins on hem arribat! No n'hi havia prou que la Premsa catalana s'espanyolitzés; que els principals partits polítics catalans fessin una política de «conllevancia» tan de cara a Espanya; que els principals intel·lectuals catalans col·laboressin en diaris i revistes espanyoles, etc.! S'havia d'arribar a més, encara! I val a dir que, amb aquesta darrera facècia del senyor Carles Soldevila, s'ha arribat més enllà d'on es podia arribar!

Un que no estigués assabentat de qui és el senyor Carles Soldevila, podria dir: «Veureu; com que el Teatre Català la passa tan magra, bé han de mirar, els autors, de col·locar les obres on puguin. No han pas de morir de gana.»

Doncs, bé. Fins i tot en el cas aquets, seria un crim de lesa pàtria, fer això. Però precisament el senyor Carles Soldevila no s'hi troba pas a la misèria, literàriament parlant!

Collabora en molts periòdics, dirigeix revistes, i ara darrerament l'Esquerra li ha concedit un «enchufe» qui sap si en premi als seus sucosos articles de la «Rambla» fent l'elogi del laïcisme i de l'esquerres, tot tirant aigua al «moli Macià».

Amb aquest «enchufe» té el títol d'«Oficial Major del Parlament Català», i, naturalment, aquest càrrec deu anar acompanyat d'un souet que deu deu n'hi do.

Ja veieu, doncs, com la seva feta no té excusa de cap mena! Heus ací, doncs, la darrera feta del senyor Carles Soldevila, bon escriptor i mal català!

Es així, ara! S'han de seguir els vents de la banda d'on vinguin! Que hi ha «conllevancia»? Doncs a escriure en espanyol. Fixeu-vos sinó. El mateix Soldevila i Rovira i Virgili col·laboren a «El Sol»; Duran i Ventosa, a «Ahora»; Josep aCrner, J. Millàs-Raurell, J. M. de Segarra, i Francesc Pujols, a «Las Noticias»; el Pare M. d'Esplugues i Ferran i Valls Taverner, a «La Vanguardia», etc. (i més val posar etc., perquè si ens ho proposésim, arribaríem a Nadal).

Què és, doncs, el que es treiem de

tenir «Cataluña Autónoma», si per aquest sol fet ens espanyolitzem? Per què ens fem mal veure davant els «Hermanos de España», si hem d'arribar a un nivell tan baix, patriòticament parlant? Per quina raó demanàvem en l'Estatut el reconeixement de l'Estat Català?

No us trenqueu el cap, però. El secret de tot això, ens el dirien ells. Ja us ben asseguro jo que no us el diran!

Els secrets de «conllevancia» només els que la practiquen els coneixen!

Ah! «conllevancia», «conllevancia», i que en fas de mal a Catalunya! Per culpa teva anem a un retrocés de més de trenta anys!

El més trist del cas és que els que la practiquen són catalans. Això sí que és trist! Fossin, per exemple, els partidaris d'«El ilustre caudillo»! Però els parlits que es diuen catalanistes, si que és lamentable.

I per això tant de criticar la Lliga i d'insultar el senyor Cambó? No segueix el senyor Macià ni més ni menys llurs ttories?

Que continuï, doncs, la «conllevancia»! Que vagi fent la seva via amb l'ajut entusiasta dels seus partidaris, els catalanistes d'ahir!

El senyor Soldevila, que vagi escrivint comèdies espanyoles. Que el segueixin els Segarra, Millàs-Raurell, etc.! No hi farà res que els públics malrienyis, saben que els autors de les obres són catalans, els xiulin! Si això passés, que no serà(?), seran quatre monàrquics influenciat pels militars de l'«A. B. C.».

Jo els don encara altres solucions! Què abandonin definitivament tot el català i es dediquen de ple a les activitats espanyoles! El català — aviat sentireu dir, si això no s'arrega—el parlen quatre ximpls comptats! Quatre de la ceba!

Traspasseu-vos, doncs, a la «hermosa lengua de Cervantes! I continueu la «conllevancia»...

Deuixen-nos sols, ben sols a nosaltres els de la ceba que continuem anònimament el nostre romiatge, i dient-li al poble la veritat. Ai, però, de quan el tinguem al nostre costat! El pes de la justícia caurà damunt de qui en sigui mereixedor. I aquest que la temi! Oi més a la justícia d'un poble oprimat, que tot d'una s'esdevé lliure!

J. E. C.

arrençar tota aqueixa malura, de vella planta bobònica, perr quan arribi l'hora, no llunyansse, de fondre en el gresol de nostre ideologia, la nove estructura política de la Pàtria que tan estimem.

Hem vist a un jove camperol esmicolar, d'un cop de mall, la creu de perdre que s'alçava simbòlica damunt l'altri d'un cementiri forà.

I el camperol, sense immutar-se, féu després a recó, a puntades de peu, els bocins d'aquell signe de pietat humana, i de sentiment d'art, que, antany, al quedar orfe i desamparat, l'aixoplengà en un asil de la capital on uns bons germans de l'ordre hospitalària de Sant Joan de Déu el gua-

reren d'una afecció escrofulosa que el corsecava.

D'aqueixos fets vandàlics que destrueixen el nostre tresor artístic, que destrueixen molts cors eixuts, en diuen els polítics del «dolce far niente»... actes de laïcisme!

En un poblet de nostra maresma he contemplat l'aiguafortista a una velleta cubana que pregava agenollada davant l'imatge d'una Madona apareguda, segons la tradició, al santuari santiagueng del Coure i la qual duia a la mà una bandera d'aquelles — semblant a la nostra, de «Nosaltres Sols!»—que els polítics espanyols de la restauració alfonsina, en deien insurrecte.

La bandera de la Madona, portava l'inscripció: «¡Viva Cuba libre!».

HELICONE.

La junta permanent, convoca a tots els afiliats al Consell de Representants Extraordinari, que tindrà lloc demà diumenge dia 2 de Juliol, a dos quarts d'onze en punt del matí, en el qual es deliberarà la Declaració de principis, que oportunament s'ha repartit als socis i que ha fet públic, «Nosaltres Sols!»

Co que fa els pobles gloriosos no són les declamacions estúpides fetes a la placa pública, sinó aquell pensament humil, ignorat en un recó i que un dia farà canviar les coses de la seva terra.

Anatole FRANCE

NO SALTRES SOLS!

Tu no saps que aquells que honorant llur pàtria, són aquells que per la justícia, han sofert la presó, l'exil o l'ultratge.

Anatole FRANCE

Ara farà un any, a primers de juliol prop vinent, que tingueren lloc les festes generals dels «Zòkols» de Txecoslovàquia, a Praga, la capital.

Les dites festes tingueren lloc en un «stadium» on hi caben comodament cinquanta mil espectadors; i era ple a vessar. Presidien les festes el mateix President de la República txecoslovaca, Maçarick, i demés autoritats. De tots els indrets de la nació acudiren «zòkols» en nombre de seixanta mil, entre nois i noies.

El Comitè organitzador de les festes convidà els altres països a fi de que hi trametin delegacions. Un convidat especial fou rebut a «Palestra», de Catalunya. Hi anà una nodrida i escollida representació, de la dita entitat deportivo-cultural de la nostra terra, la qual fou rebuda a Praga amb grans afalacs i obsequis, i li foren designats locals especials per a estalge dels seus components. Dels «zòkols» destinats al servei dels estrangers en destacaren un grup adscrit exclusivament pels catalans, els components del qual es multiplicaven per a servir-los, guiar-los i obsequiar-los. Els catalans són, doncs, tractats amb el mateix peu d'igualtat amb que són tractades les demés delegacions de les altres nacions. Durant les festes, la delegació catalana tingué lloc especial, a ella reservat, en l'estadi. I una vegada en que l'estadi era completament ple a vessar, l'autoritat feu desallotjar el lloc expressament en favor dels catalans.

El darrer dia de les festes (6 de juliol), havia de tenir lloc la gran desfilada dels seixanta mil «zòkols», davant del President Maçarick, demés autoritats i representants de les nacions convidades. La delegació catalana envià un representant seu (Dr. Girona i Cuyàs) que fou invitat a presidir la desfilada en el lloc oficial de les autoritats, en el balcó de la casa de la ciutat de Praga.

En el moment de posar-se en marxa la comitiva arribà una ordre prohibint en absolut als catalans d'exhibir llur bandera, en el seguici. Els «zòkols» a llur servei, corren a comprovar la veracitat de l'ordre, i troben que és terminant; i a més, que la bandera és l'única que és estat bandejada de la festa, entre totes les banderes que han concorregut a les festes de Praga.

Els catalans senten la bufetada en plena faç, i es retiren de la comitiva, i amb ells els «zòkols» qui els acompanyaven, avergonyits de la felonia inferida a llurs amics. El representant de Catalunya en aquella festa, es retirà també del balcó de casa de la ciutat. Decontinent, els «zòkols» presenten oficialment llurs excuses als catalans, i els demanen que els permetin de fer un acte de desgreuge per a nostra indignació. Consistí en reunir uns quants directius, que formats i quadrats militarment saludaren la bandera

catalana. Això, hagueren de fer-ho, però, però, clandestinament i a porta lancada.

Aquesta prohibició contra la bandera catalana, fou el darrer acte culminant tola una sèrie d'actes intolerables ocorreguts aquells dies a Praga, promoguts per la delegació espanyola composta de dos regidors de l'Ajuntament de Madrid, uns periodistes, i uns militars de Toledo.

Els catalans, durant llur estada a Praga, foren constantment vigilats i espiaats per alguns del grup espanyol que els hi seguiren els passos. Si els catalans entraven en un café, també hi entraven els espanyols, i es collocaven en lloc proper per a oír llurs converses i saber llurs propòsits.

Referent al dit espionatge, transcriuré una anècdota que em relatà el meu amic, i ferm català, senyor Maspons i Anglasesell qui es trobava a Praga aquells dies.

El senyor Maspons i Anglasesell que és ben conegut a Catalunya com eminent jurisconsult amb especialització en el Dret públic internacional, que ha palesat des de nombrosos anys en favor de Catalunya en els Congressos minoritaris tinguts a Europa d'ençà de la post-guerra, és també molt apreciat pel seu talent i la seva cultura, de moltes notabilitats estrangeres. Sabent que havia d'anar a Viena pel Congrés de nacionalitats minoritàries que tindria lloc en la dita capital a primers de juliol, el Rector de la Universitat de Budapest, el convidà a una sessió jurídica que seria donada en honor d'ell i dels demés catalans concurrents al dit Congrés minoritari de Viena, sessió muntada pel Rector de la Universitat de Pecs i pel professor De Nagy, del Ministeri de Negocis estrangers d'Hongria.

En Maspons i Anglasesell, abans de partir de la nostra ciutat, s'era entrevistat amb l'ambaixador de Txecoslovàquia a Madrid, senyor Kybal, de pas per Barcelona vers Praga, a fi d'ésser present a la dita festa dels «zòkols». Dit ambaixador convidà el meu amic d'anar a les festes de Praga, oferint-li de presentar-lo al President Maçarick, al Cap del Govern, senyor Benès, i a les principals autoritats i representants diplomàtics d'aquella capital.

L'amic Maspons acceptà, i de Viena, abans d'anar a Budapest, remuntà vers Praga. Allí trobà un professor de la Universitat, adscrit a la seva persona per a acompanyar-lo i servir-li d'interpret. En Maspons qui sap la fi amb que les coses han d'ésser exe-

cutades en el món diplomàtic per a no ferir susceptibilitats protocol·làries i no crear conflictes personals, cercà un pretext per a poder dir que abans de la presentació a les autoritats presidencial i governamentals de Txecoslovàquia, havia passat per l'ambaixada espanyola a Praga. El pretext fou fer revisar el passaport per a veure si tol·labla en regla. Convingueren amb el professor acompanyant anar l'endemà matí a l'ambaixada espanyola.

Efectivament, quan En Maspons estava en el menjador de l'hotel prenent el desdèjuni tot esperant el professor, prengueren seient en una taula propera varis components de la delegació espanyola, els quals començaren de parlar mal de Catalunya i dels catalans, dient totes les vileses, indecències i amenaces que llur despatit orgull, per les atencions i distincions que eren objecte dels delegats catalans, els feia proferir. De dites paraules i expressions no se'n lliuraren la Generalitat de Catalunya i el seu President, als qui dedicaren llurs insults més grollers.

L'arribada del professor posà fi a aquesta escena; l'amic Maspons li relatà l'ocorregut, en virtut del qual es negà terminantment d'anar a l'ambaixada. Davant del conflicte de que l'ambaixador espanyol esperava amb gran complacència la visita del senyor Maspons, aquest digué al professor. «Aneu-hi vós, senyor professor, a l'ambaixada espanyola, si voleu, i podeu dir a l'ambaixador senyor Agramonte, que jo no vui posar els peus en l'ambaixada d'un país que tracta així la nostra Nació catalana».

Advertida la delegació catalana de que se'ls preparaven conflictes, En Maspons partí immediatament de Praga vers a Budapest.

Com he relatat anteriorment, el conflicte vingué el dia de la desfilada dels «zòkols», en el qual les autoritats txecoslovàques per pressió de l'ambaixada espanyola prohibiren la presència de la bandera catalana.

Continuem recordant els fets: L'Ajuntament de Praga donà una recepció a les delegacions estrangeres assistents a les festes dels «zòkols». El grup de «zòkols» adscrits als catalans rebieren llur invitació, i en demanar les invitacions per als catalans a fi de que un d'ells pogués parlar, com ho farien també les demés delegacions, l'Alcalde de Praga els respongué que no podia reservar un torn per al representant dels catalans, car dos dies abans, per pressió de l'ambaixada espanyola s'havia acordat que el lloc fos reservat exclusivament a favor dels

espanyols, i amb exclusió dels catalans. La nit de la recepció, pujaren a l'estrada presidencial del saló els qui havien de parlar, i entre ells un del grup espanyol. Mentre es pronuncien els primers parlaments, l'espanyol qui era dalt de l'estrada per a parlar al seu torn, s'absentà de la sala, com si s'ofès per un moment i no s'hi acostà més. Quan li correspongué el torn de parlar, ni ell ni cap altre dels seus companys comparegueren a l'estrada. De manera que no veient-se amb cor de parlar en públic, preferiren posar en ridícul el nom d'Espanya abans de permetre que fos honorat el nom de Catalunya en el parlament català.

La Generalitat de Catalunya, també quedà molt bé en ocasió de les dites festes. La delegació catalana, abans de la seva partença de Barcelona, visità el senyor President de la Generalitat, qui lliurà una lletra seva, la qual havia d'ésser posada a mans de Maçarick al temps d'ésser rebuda la delegació catalana pel President de la República Txecoslovaca. Per l'incident de la bandera, la delegació catalana s'absentà de Praga sense ésser rebuda pel President, i amb la lletra a la butxaca.

La Generalitat de Catalunya i el seu President, no tan solament no protestaren de l'agravi inferit a la bandera catalana, sinó que es negaren sistemàticament a fer res per a obtenir un desgreuge i una reparació. «Palestra» intentà fer un acte públic; però la Generalitat ordenà de fer-li el boicot, i no pogué ésser celebrat. Entretant, una nombrosa quantitat d'Ajuntaments de Catalunya, d'una manera espontània, s'adreçaren al consolat txecoslovac de Barcelona en protesta pels fets de Praga, i consemblantment en protestaren nombroses entitats de Barcelona i de tot Catalunya.

L'ambaixador txecoslovac a Madrid, senyor Kybal, visl el disgust que els esmentats esdeveniments de Praga promogueren als «zòkols» del seu país, ha tingut un gran interès en demostrar que a Catalunya ningú els havia donat cap importància, i que tot estava arreglat. A aquesta fi, ha intentat amb gran insistència portar precisament a Barcelona una exposició de fotografies del país txecoslovac i d'altres coses, sense assolir-ho; car tantes portes on ha anat a trucar aci a Catalunya, totes se li han tancat.

El pretext era portar l'exposició aci; i amb aquest motiu les autoritats catalanes l'haurien patrocinada i visitada oficialment. El públic, bon babau,

hi hauria acudit en nombrosa corrua, i així hauria estat assolit el fi de poder dir al seu país que a Catalunya no havia record desagradós d'aquells incidents de Praga, del juliol de 1923.

Les protestes dels catalans per aquells fets han estat persistents en tanta manera, que el Consell General dels «zòkols» fa poc, s'adreçà a «Palestra» dient que en vista de que els fets demostraven que els catalans havien rebut un agravi tan greu de les autoritats txecoslovàques, ells, els «zòkols», feien constar novament que havien obrat obligats per les ordres de llur govern, obtingudes per pressió de l'ambaixada espanyola a Praga.

Darrerament En Macià anà a Madrid. Al seu retorn, resulta que l'ambaixador txecoslovac a la dita ciutat, porta a Barcelona una exposició de material escolar del seu país, patrocinada per la Generalitat de Catalunya, a despeses d'aquesta mateixa entitat catalana i en un lloc també seu. Vàries caixes de llibres ja són arribades. Si això és veritat, com ho sembla, que direm de la dignitat nacional, del patriotisme i de la vergonya política dels elements de l'entitat cabdal i del govern de Catalunya? Aquest és l'exemple, aquest és el guiatge i la conducta del Govern de Catalunya conscient de l'honor i de la responsabilitat del càrrec, davant de la nació catalana que, a la fi, ell representa? Es possible obrar de tal manera sense inferir una ofensa a Catalunya més greu que la promoguda per l'ambaixada espanyola, qui, a la fi, treballava contra els seus enemics que som els catalans? Cap renunciament més greu de la dignitat nacional, cap una proposició més palesa de tot ideal patriòtic a la política de conveniència de partit i a la més abjecta concupiscència per a conservar els càrrecs?

Catalunya no ha de prestar el seu conformisme a aquesta nova traïdoria. Ha de protestar novament i sempre de l'insult inferit a la seva bandera i a la seva honra; s'ha d'oposar amb totes les seves forces i per tots els mitjans a que prosperi aquest nou «tràgala» que seria l'establiment a Barcelona o qualsevol altre lloc de Catalunya, de la projectada exposició txecoslovaca, fent-li el boicot en tots els camps; i cal que la premsa catalana, les entitats de la nostra terra i els individus facin sentir llurs veus ben palesament i alta, contra tal indignitat, si no volem ésser tinguts per un poble mesell sense honor.

Que Txecoslovàquia, que Espanya i les demés nacions sàpiguen que Catalunya, si és sotmesa per l'engany i per la força, és també una nació digna.

D. Girona Llagostera

Catalunya no és senyora dels seus Arxius Nacionals

Cada jorn que s'esmuny ens ratifiquem en el nostre criteri: El Compromís de Casp fou la «tupinada castellana del segle XV»; l'Estatut espanyol redactat pels catalans fou la «tupinada castellana del segle XX». Dos fets històrics ben paral·lels: L'any 1412, la lleialtat de Catalunya va transigir en celebrar la reunió de Casp. En 1932 el poble català, amb el mateix temperament de lleialtat, va transigir en no respectar-se l'Estatut plebiscitat l'any anterior. En les reunions de les Corts espanyoles hi assistiren catalans. Són dos fets històrics i ben paral·lels de resultats ben funestos per a la Pàtria nostrada.

La democràcia catalana fou escarnida per Castella l'any 1412, i ho ha estat pel mateix poble castellà l'any 1932. Amb tot, car tenir en compte que hi hagué traïdors de la causa en el segle XV, com n'hi hagut en el segle XX. Cal, però, també esmentar que després de la sentència de Casp hi hagueren esperits que es rebel·laren tostemp contra l'ambient entronitzador; aquest fenomen també s'experimenta en els nostres dies Té raó l'esperit del poble sa, en su-

blenar-se davant d'aquest desconcertant paisatge? Fa uns dies que Espanya ha dictat un decret, pel qual s'efectua el traspàs del Servei notarial a la «región catalana». És el primer servei que compleix amb un venerable arxíu que és el de Protocols, arxíu tan íntimament lligat amb el poble, i pel poble, hi ha estat la primera topada en no reconèixer Espanya al Govern de Catalunya cap propietat sobre l'Arxíu de Protocols.

Si Espanya té tota la raó. En l'Estatut espanyol del 1932, diu que tots els arxius són «del Estado español», que la Generalitat sols cuidarà de la seva conservació. És a dir, que el Govern de Catalunya ha de pagar les despeses d'una cosa que ell no hi té propietat, sinó l'obligació de vigilància.

Es bona veritat aquell adagi del nostra poble que diu: «Després que les filles són casades, surten els gendres». Puix que mentre a les corts d'Espanya es discutia, ara fa justament un any, el cèlebre Estatut madrileny, l'oposat al nurienc, en arribar a l'article 7.è fou un dels que més fòbia anticatalana despertà en els diputats intel·lectuals

de la Cambra, puix els defensaven «la desmembració del patrimoni de Archivos, Bibliotecas y Museos de la Nación». Criteri, però, també compartit pel poble espanyol, tant o més que amb el poble català. Recordeu que la transigència d'aquell articulat fou venguda en col·locar en altra posició solament l'arxíu de la Corona d'Aragó».

Evidentment, tothom va creure que restava disposada la propietat de Biblioteques, Museus i Arxius, a la «Región Autónoma», menys l'«Arxíu de la Corona d'Aragó», el nacional de Catalunya.

Però, ara, en aplicar la llei del 15 de setembre de 1932, resulta que no és el que l'any passat el poble confiat esperava. Els Arxius no són de Catalunya. La situació és pitjor; abans les despeses i vigilància de conservació eren de l'Estat; ara són a càrrec de la Generalitat, que és igual que dir del poble català. Però la propietat resta del «Estado Español».

I perquè no siguem titllats de falsaris, reproduïrem els següents paràgrafs per donar fe de les disposicions d'Espanya que segueix imposant les seves eies i costums a Catalunya conquistada per Felip V. El Segon parà-

graf de l'article 7.è de l'Estatut espanyol» diu: «La Generalidad se encargará de los servicios de Bellas Artes, Museos, Bibliotecas, Conservación de Monumentos y Archivos, salvo el de la Corona de Aragón». I la norma cinquena de la Disposició del Traspàs del Notariat diu: «Los protocolos formados en los notariados de la región autónoma continuarán perteneciendo al Estado, con arreglo a lo dispuesto en la ley, de cuya ejecución cuidará el Colegio de Notarios de Cataluña bajo la inspección de la Dirección General de los Registros del Notariado».

Es sobre tot comentari.

I ara preguntem: On és l'autoritat de Catalunya per fer prevaler els drets seculars de la NACIO?

Diem això, perquè tots els altres serveis inclosos en la llei espanyola del 21 de Novembre que autoritza efectuar el Traspàs de Serveis a Catalunya d'acord amb la llei del dia 15 de setembre de 1932, serveis que continuen Arxíu, petit o gran, interessant o no per al poble català, seguiran pertanyent a l'Estat espanyol. I Catalunya sols tindrà el dret de pagar les despeses que ocasionarà el funcionament o cura de llur existència. Propietat sobre aquell arxíu enclavat en territori

català, esquinços de la vida passada de Catalunya i fidel testimoni de la Pàtria, li és vedat a Catalunya. Tal propietat és sagrada d'un Estat que acredita els seus drets sobre el territori de Catalunya, la nació sotmesa i que en 1933 manté encara la seva autoritat damunt d'ella, per obra i gràcia d'un Cap d'Estat espanyol del Segle XVIII: Felip V.è

Tenim l'ànima troscejada en acabar aquest article.

Sols volem fer constar que Catalunya no és senyora dels seus Arxius nacionals. La situació actual ha arribat a aquest extrem, en el qual s'hi veu l'expoliació a Catalunya de tot Dret, que com a Nació li pertany.

Si això avui prescrit s'hagués comprès a la Cambra de Diputats d'Espanya, ben segur que no hagués motivat tantes protestes, en aquella hora que es discutia.

Espanya avui triomfa encara damunt de Catalunya.

JOSEP FONT I SOLSONA